

Božični štiridnevni sestanek hrvatskega učiteljstva v Zagrebu — ob sodelovanju slovenskega predavatelja

Hrv. učit. zadruga »Ivan Filipović« je skupno z JUU sekcijo v Zagrebu priredila ob odlični udeležbi (nad 300!) svoj 4. božični sestanek. Program štiridnevne je bil zamišljen tako, da učiteljstvo dobi vpogled v nove razmere, ki so nastale z upostavitvijo banovine Hrvatske s posebnim oziranjem na nove šolske prilike. Zato so povabili najvidnejše predstavnike hrvatske narodne prosvete in seljaškega pokreta, da podajo svoje misli. Iz Slovenije so pa povabili znanega pedagoškega delavca tov. E. Vranca, ki je lani sodeloval tudi v ministrski komisiji, katera je pripravila nov državni učni načrt.

Božični učiteljski sestanek je uspel odlično.

28. decembra sta predavala preds. zadruga »Ivan Filipović« tov. Zvonimir Frank in bivši podpredsednik JUU tov. Krajčević Stjepan. Prvi o »Zadrugi Ivan Filipović« v novih prilikah, drugi o »Mislih Antona Radića o šoli in organizaciji narodne prosvete«. Dr. Antona Radića je prikazal kot prvega hrvatskega pedagoškega revolucionarja, ki se je že koncem 19. stoletja odločil boriti proti Nemcu Herbartu. On je bil tudi prvi zato, da se razbije ozek obroč didaktične psihologije in metodičnega tehnicizma. Zato je propagiral načelo nacionalno-kulturne obdelave problemov kulturne filozofije in sociologije. Poleg psihologije priznava kulturno-sociološko fundacijo pedagogike. Prvi je on med Hrvatov vnesel načelo nacionalno-kulturnih in socialno-ekonomskih faktorjev v šolstvo. Iz tega širokega naziranja je nastala v mnogih delih svojstvena ideologija, ki so ji temeljili: narodna kultura, narodna inteligenca in narodna šola. Radićev pedagoški nazor postaja evangelij za nove hrvatske šolske razmere.

Popoldne je predaval predsednik »Gospodarske sloge« dr. Rudolf Bičanić o »Ekonomskega stanju vasi in tendenci njenega razvoja«. Analiziral je ekonomsko in socialno stanje v posameznih predelih Hrvatske ter pokazal na primerih, kako je stanje šole odvisno od tega razmera. Šola sama ne bo mogla dvigniti kulturno stanje, če istočasno in vzporedno ne bomo z ekonomskimi ukrepi sanirali vasi.

29. decembra je poročal znani pobornik za moderno hrvatsko šolo prof. dr. Sigismund Čajković o »Osnovnih principih za načrt novega šolskega zakona«. Na idejah bratov Radićev je pokazal, kako mora šola »služiti narodu«. Ljudstvo nikoli ne bi smelo smatrati šole kot breme. Kar da za šolo, mora dati iz srca v dobri zavesti, da je šola zato tukaj, da mu koristi. Šola mora ostati 8 letna »pučka šola«, ki mora v poletnem času dovoliti olajšave, ne pa spustiti deco po 4 letih iz šole. V tem oziru so se razmere po letu 1918.

na Hrvatskem v toliko poslabšale, da je danes v »višji narodni šoli« 6400 otrok, dočim so v hrvatsko-slovenskih krajih leta 1918. imele ponavljajne šole (5.-8. šol. leto) še 68.000 otrok! Torej je padec po 20 letih beležil 90 % nazadovanje, kar je katastrofalno dejstvo! Učitelji bodo banovinski uslužbenec, ki se morajo živeti v razmere vasi in vaškega otroka.

Popoldne je odgovoril tov. E. Vranec na vprašanje: »V kakšni smeri je treba reformirati učni načrt?« V 1 in pol urnem referatu je razvil teorijo učnega načrta. Na osnovi njegovih znanih grafično ponazorjenih paralel je dokazal medsebojno zavisnost sociološke, psihološke, pedološke in pedagoško-didaktične komponente v eno mogočno skupno rezultanto — šolsko in vzgojno dejavnost. Dokazal je, da problem učnega načrta ni izolirana zadeva, ki bi se dala pri zeleni mizi reševati brez poznavanja vseh ostalih faktorjev. Dosegane statično gledanje šole je odločilo, da so sestavljali učne načrte za ljudsko šolo srednješolski profesorji, za srednjo šolo pa univerza. Dinamično stališče v pedagogiki gleda celostno na ves problem in ga veže zelo tesno na poznavanje sociološke strukture, otroka in sodobnih pedagoško-didaktičnih načel. Pri vsem tem mora kot izvrševalec učnega načrta sodelovati v izdatni meri učiteljstvo, ne pa morda samo politični ali profesorski krogi.

Z gromkim aplavzom so navzoči sprejeli izvajanja predavatelja. V diskusiji, ki je sledila, so zlasti podčrtali vlogo učitelja pri sestavi učnega načrta predsednik Frank, Radić, predsednik JUU Marinčič in končno dr. Čajković, ki je priznal učiteljstvu pravico do sodelovanja pri bodočih zakonih in načrtih. Takoj je bil sprejet tudi predlog za osnove odbora, ki bo pripravil ves potreben material za bodoče delo.

Govorniki so se s priznanjem spomnili tudi slovenskega »Učiteljskega pokreta« pri slovenski sekciji JUU. Več let že delajo vedno mladi delavoljni učitelji na Hrvatskem in v Sloveniji skupno s tem, da po enakih načelih proučujejo vas in otroka. To je važen pogoj za uspešno delo v smeri pedagoške teorije in prakse. Učit. pokretu v Sloveniji so bile ob tej priliki izrečene tople simpatije in pozdravi z željo kongenialnega dela tudi v lepši bodočnosti.

Tretji dan je bil posvečen anketi o duševnem in telesnem stanju otroka. Dr. Dinko Tomašić pa je 4. dan predaval o »Tendencah družbenega razvoja na Hrvatskem«.

Zivahno sodelovanje vseh poslušalcev je skozi vse štiri dni bilo na višku. Hrv. učit. zadruga »Ivan Filipović« je s božičnim sestankom doživela pravi trijumf, h kateremu ji iskreno čestitamo!

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Spoznaj zmote, da ubereš pot boljše bodočnosti!

Vzdih o našem težavnem položaju so prve reakcije na poziv: aktivizirajte se tudi vi učitelji pripravniki. Doslej smo nosili našo bol molče, danes jo odkrivamo. Molčali smo, ker smo vajeni »reda«, ker smo zaupali »smotrenju« in »pravični« urejenosti našega življenjskega položaja. Pa tudi zato, ker so nas tako učili od otroške dobe tja do zadnjega tromesečja v petem letniku učiteljstva.

Vedno je bilo dovolj dela s prisvajanjem spominske snovi, dovolj domačih nalog in premalo časa ter še manj prilik in zanimanja za naše resnično duševno doživljanje: za naše probleme, borbe in razvoj. V svoji vestnosti so profesorji videli zahteve učnega načrta in snovi ter dijaka, ki se tej snovi upira, ali pa ji podleže in postane živa izdaja šolskih knjig. Tako so se nekateri dijaki učiteljski stalno borili s snovjo, drugi pa jo radi nujnosti, priti sigurneje do učiteljskega kruha, tlačili siloma v možgane. Spominski centri v naših glavah so bili preobremenjeni, ostala področja duševnega dela so pa imela trajne počitnice.

In tako ni čudno, da jih ta ali oni tovariš odkrije v sebi šefe, ko kot reven učitelj pripravnik razmišlja o tem in onem.

Da ni dobro imeti preveč svojih misli in pobud, korakov k napredku in ljubezni do čiste resnice, so nam pa veliki ob odhodu z učiteljstva, ko se je reklo: »Skrbite, da boste dobro čuvali košček svojega kruha«. Tedaj še namreč ni bilo tako očitno, da se bo košček spremenil v drobtinico, o kateri ugrabimo, s katere mize je padla.

Poslovili pa smo se od profesorjev in učiteljstva in šli svojo pot dalje. Čutili smo: »Sonca še ne bo, a oddaljila se je od nas vsaj ena najtežjih megel.« In potem — mi smo mirno trpeli v brezposelnosti.

Učiteljska organizacija — ki nam sedaj nudi čvrsto oporo in možnosti pravičnega znanja v razmerah današnjih dni ter podpira naša stremjenja k dvignjenosti našega poklica do čim večje zavedenosti — je bila tedaj od nas oddaljena. Vedeli smo za njo, videli tu in tam stanovski list — a to je bilo za naše resnične potrebe mnogo, mnogo premalo. Šele po letih brezposelnosti — ko je ta ali oni tovariš in tovarišica že pristal na to ali ono smer prosvetnega dela kot predpogoj »hitre« nastavitve, ko ga je že več ali manj zjel in uporabil stranski tok odločujočih činitelj — se je javila stanovska organizacija

s svojimi moralnimi zahtevami. Da je bil vstop manj spontan in optimističen, je z ozirom na navedeno umljivo. Da je ta ali oni vstop odklonil, bo z ozirom na razvoj razmer trenutno pomislil. In vendar so ogromne možnosti, ko organizacija lahko dviga že učiteljske k življenju v vrednostne strani učiteljskega poklica.

Predpogoj vsemu je umevaloč kontakt organizacije z učiteljskimi. Formalnosti pravil in slične naj ne bodo ovire k napredku, ampak le nujno ogrožje. V ospredju naj ne bodo zahteve in pričakovanja organizacije, ampak potrebe in problemi učiteljskih. Organizacija naj jim tudi možnosti polnega uveljavljanja in življenja v našo skupnost že sedaj, ko še kot dijaki sede pod katetrom.

Ce žrtvujemo za pevski zbor, za podporne fond, za delo našega pokreta, žrtvujemo še za učiteljske. Vsa učiteljskosti v sadnih dveh ali treh letnikih naj prejema brezplačno ali po znižani ceni naš stanovski list. Otvoriti naj se rubrika »Glas učiteljskega narajanja«, ali pa naj ima »Učit. tovariš« mesečno prilogo z istim naslovom. Tu naj se objavljajo samo prispevki učiteljskih. V Ljubljani in Mariboru naj se pri učiteljskih društvih osnuje »odsek učiteljskih«. Omejen učiteljski društvi naj svoj delokrog poglobita in razširita v toliko, da bosta s pomočjo žive zveze z učiteljskimi aktivno sodelovali za čim boljše kvaliteto našega narajanja.

Tovarišice! Tovariši! Tudi vi ste posedali dolga leta po šolskih klopih. Tudi vi ste doživljali v njih to in ono nepravilnost, ki bi lahko izostala. Obiskovale so vas stalne zahteve in potrebe učnega načrta za učiteljske ter čisto pomanjkanje toplote vzgojiteljev, ki bi naj razpršili vaše notranje težave in dvignili k življenju vaše pristne naravne sile in zmoglosti.

Oglasite se k objektivnemu prikazu tega problema, da bomo bodočim tovarišcem in tovarišicam, ki so dijaki učiteljstva, olajšali in osvetlili korak do učiteljskega poklica, a zase ubrali pravilnejšo pot v vsem našem delu. Naj bo naša rubrika odsev našega resničnega življenja, ne zlaganega in hlinjenega, ne zakritega v skrite boleče kotičke naše duše, ampak sproščenega v vseh naših silah za delo k spoznanju resnice kot osnove k boljši bodočnosti.

Učiteljica začetnica o svojem delu

Pričujoče predavanje je imela učiteljica začetnica Milena Petovar na božičnem sestanku članice zadruga »Dom učiteljice«. Ker je v njem marsikaj migljaj in marsikaka misel, ki utegne biti zanimiva za mlado in staro med nami, ga prinašamo v celoti. Veselilo nas bo zlasti, če bo dal članek pobudo za izmenjavo misli zlasti s strani mlajših.

Lansko leto nas je prišlo mnogo v Prekmurje, kjer smo začele svojo poklicno pot. Ko si pripovedujemo težave in veselje od prvih dni do danes, smo si bliže, ker smo doživljale skoraj vse enako. Vse smo prišle nepravilne in nezrele za poklic in za življenje. Nismo me krive, da je tako. Večkrat razmišljamo, kakšne namene imajo tisti, ki odločajo o vzgoji učiteljskega narajanja. V našem šolanju je bilo toliko zgrešenega, da se v glavi porodi vprašanje, ali oni ne poznajo življenja in današnjih zahtev do šole in učitelja ali pa je prepred med nami in ljudstvom namerno ustvarjen. Naj bo že kakor koli, danes se moramo reševati mi sami.

Brezposelnost je pustila v nas trajne posledice. Ko smo dobile službo, so bile na mah pozabljene vse težave in bridkosti, objela nas je sreča in neizmerna hvala. Joj, kako mehka je bila tiste dni naša hrtenca. In mnoge so se takrat upogajale in se niso več zravnale. Misel na toliko obetajoč učiteljski poklic, na dom, na sitno milostivo je doprinesla svoje. Uradniški duh je zavel v mladih dušah.

V Prekmurje smo prišle. Ko smo se vozile od postaje na svoja mesta skozi velike ravninske vasi, smo gledale najlepše. Za pripombe svojcev o mlakužah, vlažnih stanovanjih, malariji in razparčenih njivah ni bilo takrat prostora v našem srcu. Ravno tako je bilo prve dni v šoli. Sama dobrota, sama ljubezen. Kmalu je bila končana ta prva pesem. Otroci so hitro spoznali priliko, da lahko zaživijo po svoje, nam pa so se izmikala tla pod nogami. Začele smo s iskanjem po knjigah in zvezkih iz učiteljstva in vedno težje je bilo. Vsak dan bolj smo spoznavale, da nas je učiteljstvo pustilo na cedilu in da razen dobre volje in hotenja po delu ni v nas ničesar. Ko je minila prva potlačnost, je vsak napravil sklep, da bo podvil rokave in začel s delom. Delovnih enot smo se oprijele bolj instinktivno, kot pa iz drugih razlogov. Sestavljale smo, iskale snov, ko pa sem prišla natančno pripravljena v razred, sem kmalu spoznala, da sem daleč od otrok. In tako je šlo naprej. Delo v razredu je bilo brezbarvno, odnos do otrok sentimentalni, vse je bilo daleč od razpoloženja, ki ga ustvarja pravo življenjsko delo. Kako naj izboljšam, kje naj začnem, kakšne metode naj se oprimem, v glavi se je kar vrtele. Dnevi pa so tekli in vsaki dan bolj sem se bala poti v šolo. Učni načrt pa je gledal kot spaka iz vseh kotov. Na šoli smo bili sami pripravniki, ki smo se drug drugemu lahko le potožili. Danes je seveda samo nekoliko boljše. Najti cilj svojemu delu in potem izgraditi odnos do vsakega otroka, poiskati vsebino in metodo šolskega dela, tu bom lahko vrnila in delala nekaj let. In veliki greh je, da nam učiteljstvo ni dalo vsaj nekaj temeljnih kamnov, na katerih bi lahko zdaj gradili. To je greh nad kmečkim človekom, ki mu je ljudska šola edina izobraževalna institucija in učiteljstvo nosi velik delež pri tem, da nudi šola tako malo kmečki mladini. V nas je volje po delu dovolj, skoraj vsa naša energija se izrabi v iskanju najosnovnej-

ših pedagoških izsledkov danes, ko svoj poklic že izvršujemo.

Pa še pogledmo malo dolžnosti, ki jih moramo izvrševati. Tovarišica, ki je bila lani nastavljena, je sama na dvorazrednici v čisto madžarski vasi. Celodnevni pouk, upraviteljske posle in gospodinjska dela opravlja, zdaj, ko si mora s čitanjem, razmišljanjem in z opazovanjem življenja izgrajevati svoje strokovne temelje. Kaj naj poreče k temu ona in njeni otroci? Tako se godi večim.

Ne tožimo, ne bojimo se dela, vendar pa ne moremo sprejeti čestih težkih obdobj svojih otrok in njihovih staršev, ker v nas ni krivde zato, da jim nudimo tako malo. Premladri in preslabi smo, da bi reševali te pedagoške in življenjske probleme.

Ko se trudijo, da bo šola čim bolj življenjska in opazuje življenje v vasi, naletiš na stvari, mimo katerih ne moreš. Marsikdo še dvomi, če je danes izvenšolsko delo potrebno ali ne. Mi, ki živimo na vasi in smo iz vasi doma, ob tem nimamo časa razmišljati, mi samo vidimo neštene vrzeli in ne vemo kje in kako zagrabit, da bi bilo uspešnejše. Najbolj šolani ljudje smo na vasi, najmanj ur zaposleni, vidimo razmere do dna, saj smo z življenjem teh ljudi neposredno povezani in vse to nas sili, da skušamo nekeje prijeti in po svojih močeh doprinesiti malo, malo malenkost k izboljšanju. Pa zopet stara pesem! Prazni rok so nas poslali sem, premalo znamo. V delokrog učiteljice bi spadalo predvsem gospodinjstvo, zdravstvo in šivanje, a velika večina zna le nekaj umetnih ročnodelskih vbov. Trdim, da tudi to ni naša krivda. Dokaz za to je, da učiteljice na zborovanjih odločno zahtevajo praktične čimniške tečaje. Torej, sedaj bi se izobrazile, mnogo bolj pa bi se se prej, le prilike bi bilo treba. Radi neznanja se danes učiteljstvo tako malo izvenšolsko udeležuje. Tovarišicam, ki pa prihajajo iz mesta, je še mnogo težje. Ne razumemo dialektov, težko se približajo vaščanom, njihovo bistvo jim je tuje in se rajši zapirajo v svoje sobice, čeprav bi mnoge radi pomagale, pa ne vedo kako. Za vse je treba znanja, nam pa tega največ manjka. In vsaka ve, da se edino z delom lahko približa delovnim ljudem, še tako prijazne besede in smehljaji ne zaležejo mnogo. In tako je danes učiteljstvo precej daleč od vasi. Vzgoja v učiteljstvu je vse prej, kot pa nas vzgajala v ljudske vzgojitelje in nas navajala, da bi skušali čim globlje dojeti in poseči v ljudsko življenje. Druge stvari so bile važnejše. Danes pa hodi mnogo naših z zaprtimi očmi in z zaprtim srcem skozi življenje.

Ne bom pravila, kako vpliva na mladega človeka, ko hočeš, poizkusiš, se trudiš, pa vidiš, da ne zmoreš. Za mnoge je to usodno, začno se bati ljudi in se čisto osamijo. Druge pa si polščijo polje, kjer se na lažji način uveljavijo, pa četudi za ceno svojega dela in ugleda.

Prepričana sem, kjer živi 40 ljudi, tam bi lahko dobro živela tudi učiteljica. Če pa je vzgojena tako, da ne more najti stikov s svojo okolico in ostane vedno tujka, je nesrečno bitje, vredno obžalovanja. In takih je danes mnogo. To ne bi bilo potrebno, ker bi mladi ljudje morali in mogli biti vzgojeni tako, da bi se živeli in pozitivno razvijali v vsakem miljeju. Danes pa osebno hira mnogo tovarišic tudi v večjih krajih in čestokrat sreča mlado starko.

(Dalje prihodnjik.)

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Propaganda pogozdovanja na ljudskih šolah je bila lansko šolsko leto v naši banovini tako uspešna, da so šolski otroci posadili 455.231 sadik raznega gozdnega drevja. Pri sajenju je sodelovalo 40.866 otrok pod vodstvom 1396 učiteljic in učiteljev. Da bi bila propaganda za pogozdovanje čim najbolj učinkovita, so bile v nekaterih banovinah vpeljene posebne karte za učence, ki sodelujejo pri pogozdovanju. Na teh kartah so slike iz življenja gozda z raznovrstnim besedilom, kakor s pesmicami in nauki, zlasti pa z znano »Mohtivno gozda«. Na drugi strani kartona je pa ime šolarja ter podatki o času sajenja s številom vsajenih sadik. Čeprav je naša banovina najmanjša, vendar v nobeni drugi banovini države niso šolski otroci posadili toliko drevesc. V vsej državi je bilo namreč lani vsajenih 1.896.443 sadik, da so naši šolarji nasadili kar četrtno v vsej državi vsajenih sadik. Da to akcijo podpre, je beograjski dnevnik »Politika« 14. oktobra l. l. razpisal 6 nagrad za one učitelje, ki bodo imeli pri sajenju največ uspeha. Prva nagrada znaša 5000, druga 2000 in tri po 1000 din. Učitelji in učiteljice, ki žele tekmovati, naj pošljejo do kraja junija t. l. uredništvu »Politike« dokaz pogozdovanja, ustanovitve šolskih drevesnic, števila vsajenih drevesc in pogozdne površine. Dokaz naj potrdi občina in šumski referent. Tem podatkom je treba tudi priložiti opis pogozdovanja. Nagrade razdeli poseben odbor, ki so v njem predsednik JUU g. Ivan Dimnik, en predstavnik ministrstva za šume in rudnike in en član uredništva »Politike«. Po nekaterih krajih so šole svoje naloge opravile s posebno propagandno slovesnostjo, ko so hodili šolarji k sajenju v sprevedu s potrebnim orodjem in mladimi drevesci, prav tako pa s tablam in zastavami z napisi »Varujte gozde!«, »Ne uničuj lesove!«, »Varuj, neguj in prizanašaj gozdulu!«. Učitelji, predvsem pa šumski referenti so

imeli poučna predavanja, da so bile te manifestacije za pogozdovanje povsod zelo simpatično in s pohvalo sprejete. »Jutro«, 6. l.

— Osnutek uredbe o banovinskih uslužbenih je prioben v »Slov. narod« 3. januarja. Plače uradništva so prav take, kot so bile določene v uradniškem zakonom iz leta 1931. Važne pa bi bile v tem projektu sledeče določbe, ki bi ob prenosu poslov na banovine tangirale tudi učiteljstvo:

Cl. 10. Banovinskemu pragmatičnemu uslužbencu se prizna po čl. 116. zakona o uradnikih za odmero količine osebne pokojnine:

1. službena doba, prebita kot dnevničar, kontraktualni uradnik, honorarni uslužbenec.
2. čas, dejansko prebit pri odslužitvi obveznega roka ali vojaški vaj, bodisi da je obvezni rok pred vstopom v službo, ali med službeno dobo in brez pizra na čas vstopa v javno službo ali starost uslužbenca.
3. čas, ki ga je prebit banovinski uslužbenec (pragmatični dnevničar, kontraktualni), aktivni ali upokojen v vojaški službi med vojno, se šteje za odmero pokojnine tako, da se šteje za vsako leto, v katerem je bila vojna, še po eno leto.

Cl. 11. Banovinski uslužbenec izpolnjuje pogoj za pravico do osebne pokojnine, ko dovrši 10 let, prebitih v aktivni državni, v aktivni banovinski službi pri bivših oblastnih samoupravah, v ta rok se računa tudi čas, prebit v službi države do 1. januarja 1930. v svojstvu dnevničarja, honorarnega ali kontraktualnega uslužbenca.

Cl. 18. Uradniki v strokah, za katere so zahteva nepopolna srednja šola, napredujejo od X. do višete VI. položajne skupine. Uradniki v strokah, za katere se zahteva popolna srednja šola, napredujejo od IX. do višete IV. položajne skupine 2. stopnje. Uradniki v strokah, ki zahtevajo fakultetno izobrazbo, napredujejo od VIII. položajne skupine na-

vigor. Uradniki, ki imajo popolne srednje šole, ali nje enake vredne strokovne šole, se posebej zaključno višje strokovno izobrazbo, ki pa ne ustreza fakultetni izobrazbi, napredujejo do IV. položajne skupine 1. stopnje.

Cl. 23. Banovinski in banovinski uslužbenci, dnevničarji ali kontraktualni uradniki, ki so na vojaških dolžnostih med vojno, napredujejo po položajnih skupinah oziroma dobe povišne nagrade z dnem, ko izpolnijo pogoje.

Cl. 24. V Zakonu o uradnikih, z dne 31. marca 1931, se ukineta čl. 104. točka 16. in čl. 110. (To predstavlja veliko pridobitev).

Cl. 25. Ukinja se zakon o avtentičnem tolmačenju čl. 110. Zak. o uradnikih.

Cl. 26. Banovinski uslužbenci, katerim je na osnovi čl. 104. točka 16. v zvezi s čl. 110. Zakona o uradnikih ter na osnovi čl. 1. zakona o avtentičnem tolmačenju iz političnih razlogov prestala banovinska služba, se šteje, ako stopijo ponovno v službo, čas, prebit zunaj službe, po čl. 113. in 116. Zakona o uradnikih za napredovanje in pokojnino tako, da se na podlagi tako priznanega časa izven določb čl. 12. in 13. Zakona o uradnikih razporedijo in unapredijo v ustrezne skupine, računajoč skupinsko službo v smislu čl. 49. Zakona o uradnikih.

Cl. 32. Ukinjajo se uredbi ministrstva za finance: z dne 11. aprila 1934, št. 14.312-1, z dne 11. aprila 1934, št. 14.310-1 z dne 11. aprila 1934, št. 14.311-1, z dne 11. aprila 1934, št. 14.313-1 (Služb. novine z dne 13. aprila 1934, št. 94/XXI, 195/193 — Službeni list, št. 256-32 ex 1934.), uredba o znižanju prejemkov bano-

vinških uslužbencev z dne 10. maja 1934, št. 18.903-1 (Službene novine z dne 15. maja 1934, št. 111-XXVIII, 273 — Službeni list št. 322/41 ex 1934.).

Cl. 52. Uradniki v strokah, za katere je predpisana popolna srednja šola, ki nimajo te izobrazbe, napredujejo do višje V. položajne skupine, ako imajo 20 let dejanske službe v stroki in strokovni izpit za to stroko.

— I V 14 dneh kar 7 praznikov je naslov članka v »Slov. narod« od 8. januarja, v katerem je med drugim tudi ta ugotovitev: »Potem vzgojitelji in kulturni delavci: Ze zaradi šolskih počitnic morajo zagovarjati praznovanja, kajti sicer bi učilnice ne bile vse leto prepračene, vzgojitelji bi ne mogli dati učenecm počitniških nalog (n. pr. »Kako sem se sankal«), odpovedali bi živci vzgojiteljem in učencem, šolskim upraviteljem pa bi pošlo kurivo — sicer pa je vse to jasno.«

— I Kmečka mladina potrebuje več kmetijske izobrazbe. Pod tem naslovom priobčuje »Domovina« od 4. jan. uvodnik, v katerem pravi med drugim: Delaven učitelj, ki živi med kmečkim ljudstvom in se hoče iz ljubezni posvetiti vzgoji šolske in tudi izvenšolske mladine, ima zelo težavno stališče. Spoznati mora razmere, v katerih živi, spoznati potrebe ljudstva in kraja ter se sam izobraževati v tem, čemur na učiteljsko niso posvečali potrebne pozornosti. Zato mu je potreba dobrih strokovnih knjig, ki jih navadno v učiteljski knjižnici ni, sam pa si jih zaradi skromno odmerjene plače pri najboljši volji tudi ne more nabaviti.

Mladinska mafica

— mm Januarska številka »Našega roda«, ki je pravkar izšla, ima prav pestro in bogato vsebino. Za uvodno pesem prinaša Janko Samec Založne kolednike. Pesem je sestavljena iz dveh izbranih sonetov z lepo socialno noto. Podobni po motivu, le stilistično bolj enostavni, so »Trije kralji« od Zdravka Ovirka. Kaver Meško je zajel v pesem »Mraza težko vzdusje današnjih dni. Danica Gruden posveča z optimizmom prepojeno pesem »Naš rod« mladini. V prozi se nadaljuje Bevkova povest »Peter Klepec«, ki jo naša mladina prebira s takim užtkom. Jan Plesterjak je zastopal z lepo črtico »Hrodeča«, iz katere kar diha škofjeloško ozračje. Bogo Prigelj pa z zanimivo cigansko pripovedko »Materina duša — sinji cvet«. Rozanov-Smasek govori še nadalje na izvirni način v »Travki« o prometu. Anton Ingolič nam odgrinja ob »Sprehodu v Haloze« svo revščino in trpljenje, ki vlada v teh vinorodnih krajih. Karlo Bajt nas seznaja v »Zlati pohorski duši« s Pohorjem in s Pohorci, z njihovim trdim delom in težkim življenjem. Josip Krizman pa govori o »Barbarsah«, o zanimivem preteklem običaju na dan sv. Barbare, 4. decembra, ki je nekako miklavževanje otrok. »Luček in sv. Trije kralji« so za naše najmlajše slikopisno obdelan zabaven in obenem aktualen motiv, kot jih spretno sestavlja Josip Ribičič. Sledijo dve za današnje dni prav aktualni stvari Hotkove »Vojne ladje«

in novo poglavje Junakov sinjih višav »Vrag na solunski fronti« od D. Boljariča. Viljem Kunst nadaljuje »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«. Med drobnimi stvarmi za naše najmlajše so omembe vredna še dva prispevka »Dobra Anika in drobna ptičica« ter Strmačkova »Dva hinavčka«. Sledijo še »Drobne zanimivosti«, »Mladina piše« in Uganke. Kot je številka vsebinsko zanimiva, tako je tudi ilustrativno pestra. Naslovno stran krasijo Pogačnikova slika »Na poti v Betlehem«. Izmed ilustratorjev so zastopani Riko Debenjak, z naravnost bravuroznimi risbami, Niko Pirnat, ki zna z enostavnimi sredstvi doseči največji učinek, mojstrska ilustratorja Fran Mihelič in Maksim Sedej, krepki Albert Sirk, nekoliko ekstremni, a originalni Marij Pregeč, mladi Perko in drugi.

— mm Ekspedicija »Našega roda« se je izvršila 10. in 11. t. m.

— mm V članku »Muzej slovenskega ljudskega šolstva v Slovenskem narod« z dne 5. jan. t. l. so navedene podrobno vse zbirke, ki jih bo obsegal Muzej. O zbirki mladinskega šolstva stoji v članku med drugim: Semkaj bosta izvršene vse leposlovne in poučne knjige in revije, pisane za slovensko mladino. Urejena je 1. do leta 1918. in 2. po letu 1918. Iz nje je razvidno, da je s prihodom Mladinske matice mladinsko šolstvo na prelomnici, s katero se orjaško dviga njeno številko po vseh šolskih knjižnicah.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOSTANJ je zborovalo 16. decembra v Velenju ob navzočnosti 51 % članstva.

Uvodoma ugotavlja predsednik, da je naš gmojni položaj brezupen, ki zahteva takojšnje rešitve. Pozdravljamo zato akcijo vseh stanovskih društev za zvišanje naših prejemkov. Istotako boleča rana pa je naš pravni položaj, ki je tak, da uničuje mir in delazmožnost slov. učiteljstva. Napredovanja, premeštve in razpisi ter oddaja službenih mest kažejo, da smo v Sloveniji v nekem izjemnem, zato nevzdržnem stanju. Odobravamo zato spomenico, ki jo je predsednik sekcije izročil ministru prosvete.

Učiteljstvo je v zadnjih letih prestalo mnogo, z vsemi sredstvi se mu je delala sila. Bodimo pripravljeni še vedno na nove udarce, ki jih bomo v skupnosti laže odbili. Trde razmere, v katerih živimo, absolutna odvisnost, ki nas duši in borbja z nešteti ovirami, naj nam ne vzamejo poguma. Ne prijateljski navsveti, ne phtisk taj nas ne spravijo z ravne poti ljudi, ki branijo svoje stanovske pravice in samostojnost. Bodimo aktivni delavci v stanovskih organizacijah, kljub onim, ki skušajo izven organizacij iskati osebnih koristi in s takim ravnanjem rušijo moč in ugled stanovske organizacije in ugled stanu.

Pri debati o skupščini v Banja Luki se izkazalo, da je gotovo, da bi bili Hrvti odšli, če bi pa lepše, če bi se bili drugače ločili.

Pri sestavljanju delovnega načrta se je razvila prav živahna debata. Ker pa je bil čas prekratek, je ni bilo mogoče končati in bo zborovanje v februarju posvečeno samo sestavi delovnega načrta.

Tov. Ivanjšič je v svojem predavanju pokazal, kako naj gledamo prirodo in kako naj to pokažemo tudi deci.

Z velikim zadovoljstvom je vzel članstvo na znanje, da bo za proslavo 60-letnice našega društva sodeloval tudi Učiteljski pevski zbor Emil Adamič.

Prihodnje zborovanje bo v februarju, da sestavimo delovni načrt in se pripravimo na jubilejno zborovanje.

Kramar Franc, preds. Jurče Vreže, taj.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo dne 16. decembra v Krškem z udeležbo 50 članov. Zborovanje je bilo posebno važno, ker se ga je udeležil tudi predsednik sekcije tov. M. Kumelj.

Zborovanje je otvoril predsednik tovariš Vanič, nakar sta podala poročilo o notranjem delu društva tov. tajnik in blagajnik. Prečitana je bila tudi Spomenica, v kateri zahtevamo povišanje prejemkov in rodbinskih doklad. Učiteljstvo je soglasno zahtevalo, da se navedene minimalne zahteve uresničijo ter s tem omogoči obstoj učiteljskih družin, ki je zdaj ogrožen.

Tovariš blagajnik je povedal gmojni stanje našega društva. V ilustracijo je navajal, da nekateri tovariši v tekočem poslovnem letu niso poslali še nobenega prispevka. Zato naj dolžniki takoj poravnajo svoj dolg, da bo možno plačati sekciji, kar ji dolgujemo. Nato je podal situacijsko poročilo predsednik sekcije tov. Metod Kumelj. Izvajal je: Delo v organizaciji je odvisno od nešteti dejavnikov v državi in izven nje. V sedanjih težkih dobi nam za organizacijske uspehe predvsem jamči složno delo vsega učiteljstva in tesna povezanost društev z vodstvom.

Opozicija Novi učiteljski pokret je opustila svoje opozicijsko stališče in se pridružila JUU, razen nekaj izjem. V težek položaj pa je privedel organizacijski nastop Hrvatov v Banja Luki, ko so zapustili skupščino. Ako bo država urejena po avtonomnih banovinah, bo morala tudi naša organizacija izpremeniti svojo obliko, da bo mogla uspešno ščititi učiteljske interese. Nudijo se tri oblike: 1. društvo, 2. združenje z avtonomijami sreskih društev, 3. zveza sreskih društev. Stališče slovenskih učiteljev je, političnih dogodkov ne prehitovati.

Društvo mora v celoti izvesti program dela in aktivizacijo članstva. Naše zahteve so: Stalnost, izprememba doklad, izprememba

dragijskih razredov, napredovanja po rangni listi, dokler ne dosežemo avtomatičnega napredovanja; učiteljice matere naj se po 20 letih službe na prošnjo upokojijo. Ob upokojitvi naj prejema učitelj akontacijo; dokler se mu ne nakaže pokojnina. Kontraktualnim učiteljem naj se leta kontraktualne službe štejejo v napredovanje in za pokojnino. Zvanje šolskega upravitelja se mora uzakoniti; zahtevamo ločitev prosvetne uprave od politične; § 110. se mora dodati drugo tolmčenje, prosvetna personalna politika naj bo taka, da bo zadovoljila učiteljstvo.

Perdenik sekcije M. Kumelj je navedel še več naših zahtev, potem je orisal položaj pripravnikov, za katerih prevedbo se posebno tudi organizacija. Vse naše zahteve je v obširnem elaboratu obrazložil tudi g. ministru prosvete.

Po krepkem pritrdjevanju in kratkem odmoru je tov. Leopoldina Jurančič predavala o vprašanju naših obcednikov. Orisala je razvoj bralnega in pisalnega pouka od »Blaža in Nežice« preko Močnika in Praprotnika ter Majnovce, Vidrove in Krulčeve začetnice do današnjih dob. Prikazala je delo v razredu, ki ga vrši v oddaljenih Telčah v skrajno slabih šolskih prilikah. Analizirala je Fleretovo »Našo prvo knjigo«, ki je lepa slikanica in snovno primerna za kmetjskega otroka. Omenila je naša elementarna reformatorja Pibrovca in Breganta, ki uvajata celostno globalno metodo. V novejši dobi so izšle tri začetnice. Erjavčeva »Moje prvo berilo«, ki je že izločeno s knjižnega trga, Bobičeva »Preljubo veselje« je razkošno opremljena knjiga, izgleda prav dobra, a se ji zdi prenatrpana in primerna za mesto, kjer starši pomagajo otrokom; jo bo treba preizkusiti v praksi. Prav tako bo treba preizkusiti Moderndorferjevo »Slovensko začetnico«, ki je krasna knjiga, postavljena na načelo strnjene pouka, a izgleda bolj kot knjiga za razredno čtivo in kot pomožna knjiga za učitelja. Predlagala je, naj bi zadnji dve začetnici uvedle nekatere šole v srezo, da bi se preizkusila njih vrednost.

Za izčrpano predavanje je predavateljica žela zaslužno priznanje.

Tovariš Herbst je prečital pravilnik o razdelitvi društva v dva krožka. Pravilnik je bil sprejet.

Tov. Zlata Dolenc je prečitala referat »Delo učiteljice za pomoč obmejnim krajem«. Prikazala je narodno obrambno šolsko delo, ki naj bo predvsem vzgojnega značaja in ne toliko materialnega, ker naša rečna deca gmojni ne more pomagati ter sta za to tudi pristojni država in banovina. Ker je ta akcija pred vsem vzgojnega značaja, ni v navzkrižju z akcijami drugih društev za pomoč obmejnim krajem.

Tekom zborovanja se posegali v debato tov. Gajšek, Herbst, Zdešar, Kumelj, Bratok, Medved, Simončič in Brezovar. Sklenilo se je, da bo prihodnje zborovanje ločeno po krožkih v Mokronogu in v Krškem.

J. Vanič preds. Bavdek, tajnik.

Učiteljski pravnik

— Š Vprašanje abiturienta? Ali je tudi po 1. januarju 1940. možen vpis abiturienta učiteljskega za rednega slušatelja univerze?

Odgovor! Vpiše se lahko v dne od 1. do 5. marca t. l.

Učiteljska tiskarna

— t Za rokotvorni pouk niste imeli primernih, zanimivih in praktičnih načrtov in predlog. Ta nedostatek je sedaj odpravila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Za prvi pouk iz te stroke je založila in izdala v omejenem številu zbirko »Načrtov za šolo in dom«, ki jih je sestavil avtor člankov »Za tri dinarje elektrike« g. Vilim Kunst. Zbirka obsega: 1. Morsov brzojavni aparat s ključem. 2. Električni zvonec. 3. Indukcijski aparat. 4. Telefon. 5. Mikrofon.

Načrti so tako izdelani, da more napraviti aparate vsak, ki ima le količjak veselja do rokotvornega pouka.

Z izdelovanjem aparatov bodo otroci prodrli v tajne elektrike na zelo lahek in naraven način, da jim bo ostala funkcija aparata trajno v spominu.

Učiteljska tiskarna je nastavila cene načrtov zelo nizko, da jih bo prav vsakdo zmogel. Zbirka 5 načrtov stane din 7,50, en načrt samo din 1,50. Sezite takoj po načrtih.

— t Še nekaj zgodovinskih in zemljepisnih slik ima na zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne. Ne pozabite, da so izvrstno učno sredstvo zgodovinske in zemljepisne snovi. Poskusite! Cena vsake zbirke je 4 din.

— t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

— t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

— t Prešernove in Gregorčičeve pokieje so izšle v miniaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din. komad.

Novosti na knjižnem trgu

— k James Oliver Curwood: Zlata zanka. Roman. Prevedel J. M. V Ljubljani 1939. Obseg 194 strani. Založila Sentjakobska knjižnica v Ljubljani. Cena vezani knjigi din 24.—, broširani din 16.—. Naroča se pri založnici proti istočasnemu nakazilu naročnine za knjigo in 1 din za poštnino.

— k Lud. Ganghofer: Vaški apostol. Roman. Priredil B. R. V Ljubljani 1939. Obseg 376 strani. Ganghofer, priljubljen ljudski pisatelj, je znan tudi našemu občinstvu po prevodu dveh svojih boljših del: Grad Hubertus in Samostanski lovec. Njima se pridružuje pravkar izšli svojevstni roman »Vaški apostol«. — Knjiga se naroča pri Sentjakobski knjižnici v Ljubljani proti istočasnemu nakazilu denarja za broširan izvod din 26.—, za vezanega v celo platno din 36.— in za poštnino 2 din.

— k Kmečka izobrazba, priročnik za učiteljstvo ljudskih, meščanskih, kmečko in gospodinjstvo nadaljevalnih ter kmetijskih strokovnih šol. Problem kmečke izobrazbe našega ljudstva je v zadnjem desetletju razgibal mnogo teoretikov in praktikov, da so iskali rešitev temu perečemu vprašanju. Naše učiteljstvo je najaktivnejši član v proučevanju tega aktualnega problema, saj sega sožitje naših prosvetnih pionirjev na vasi najgloblje v jedro gospodarske, socialne in kulturne strukture našega kmetstva. Radi prirojene učiteljske skromnosti je naši javnosti zamolčano ogromno podrobno delo, ki ga vrši učiteljstvo v raznih gospodarskih in kulturnih ustanovah, posebno pa v kmečkih in gospodinjstvih nadaljevalnih šolah. Na podlagi izsledkov učiteljskega delovanja na naši vasi je izšla brošura Kmečka izobrazba, ki jo je spisal referent za kmečko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo, višji svetnik Jože Krolj. V strnjeni obliki je jasno in pregledno obdelana zanimiva snov v naslednjih poglavjih: bistvo kmečke izobrazbe, kmečko-izobraževalne ustanove, ljudska šola, nadaljevalne šole za kmečko mladino, kmečko nadaljevalno šolstvo v raznih državah, reforma kmečko nadaljevalnega šolstva, kmetijske šole, kmečka visoka šola, izvenšolska izobrazba. — Ta brošura spada v vsako učiteljsko in šolsko knjižnico ter bo služila kot izvrsten pripomoček pri domačih učiteljskih posvetih za razprave o lokalnih potrebah kmečke izobrazbe. — Brošuro ima na zalogi odbor učiteljstva kmečko nadaljevalnih šol. Izvod stane 5 din ter se naroča pri tov. Titu Grčarju, šol. upravitelju na Barju v Ljubljani.

— k Gustav Strniša: Uganke. Založba »Sidros«. Ljubljana 1939. Cena vezani knjigi 16 din. Uganke so mladini zelo priljubljene. Otroci si jih večkrat tudi sami sestavljajo. Prav gotovo je Gustav Strniša, znani mladinski pisatelj, mislil na to otroško lastnost in je naši mladini s svojimi »Ugankami« pomagal iz zadrege. Odkar so pošle Zupancičeve: Sto ugank, ni izšla nobena taka zbirka in zato bo marsikdo rad segel po tej novi mladinski knjigi.

— k Gozdarski vestnik je mesečni strokovni list za gozdarstvo, lesno industrijo in lesno trgovino. Izhaja v Mariboru pod uredništvom ing. Stanka Sotoška. To strokovno glasilo je plod mnogoletnih priprav, vztrajnega truda in prizadevanja domačih gozdarskih strokovnjakov dvigniti tudi naše gozdarstvo na svetno višino. Premagali so vse ovire ter v Vestniku ustvarili gozdarski vedi in njeni praksi ustrezajočo domačijo ter tako s svoje strani uspešno pripravili našemu kmetijstvu pravilno not in usmeritev v srenejšo bodočnost. — Lanski letnik je prinašal na prvem mestu strokovne razprave o vseh granah gozdarstva. Učitelja bodo zlasti zanimale te-le važne razprave: O domači gozdni drevesnici, Kako je pogozdovala kmečka mladina spomladi leta 1938., O zelenem boru, O ometavanju preprostih hiš, Orožje gozdnih in lovskih čuvajev, Pomisleki k Razmišljanju o pogozdovanju, Razvoj gozdarstva in loma v Sloveniji, Urejanje hudournikov itd. V Obvestilih seznajajo gozdni strokovnjaki bralca z gojenjem gozdov (monografija Nizki gozd, Izbera gozdarskih sadik, Dežji dnevi za pogozdovanje itd. (Slede oddelki za Varstvo gozdov, Izkoriščanje gozdov, Izmera lesa, Gradbeništvo, Predelava lesa in Poraba lesa. — Tudi letos je služil vestnik kaj pripravnemu in vzorno svojemu namenu. Tako nudi letošnja 9. številka vestnika sledečo bogato vsebino: Dr. ing. R. Pipan razpravlja o davščinah na gozdove, Lojze Mušič o kleščanju iglavcev, M. Hanzlovsky. Nekaj o gozdnih poteh. Dopsna gozdarska posvetovalnica odgovarja večje in prav zanimivo vprašanje, n. pr. Domača poraba lesa in drv, Varstvo gozdov pred dimom in slično. Poseben oddelek je namenjen Zakonitnim predpisom in oblastnim okrožnicam. Slede Dopisi, Dr. J. Šleibinger in ing. agr. Janez Marentič sta prispevala dragoceno Bibliografijo slovenske kmetijske literature v letih 1919.—1938., ki bo kar izborno postregla novemu učitelju gozdarstva. — Tako nudi vestnik vsakomur, ki ljubi gozd in ki ima z njim posla, vzoren strokovni pregled vsega zanimanja na polju gozdarstva ter ga navaja in usmerja v umno praktično gozdarstvo. Posebno pa bo našel učitelj, ki bo poučeval gozdarstvo, v vestniku bogato snov za pripravo in organizacijo gozdarskega pouka, zlasti ko bo prinašal Vestnik v svojih predelih tudi navodila za ureditev pouka te za napredek kmetijstva prevajane panoge. — Naročila sprejema uprava Gozdarskega vestnika v Mariboru, Kopališka ulica 6/III. Celoletna naročnina, ki se lahko plačuje v obrokih, je za tuzemstvo 60 din.